

PATROLOWANIE

Podstawowe zasady i techniki działania w terenie

PATROLOWANIE

Patrowanie jest aktywnym sposobem prowadzenia rozpoznania, zwiększającym jego zasięg. Pozwala ono na stosunkowo szybkie przeszukiwanie określonych obszarów oraz wykrywanie i rozpoznawanie obiektów przeciwnika znajdujących się poza zasięgiem bezpośredniej obserwacji. Patrowanie jest obok obserwacji podstawowym sposobem rozpoznania i ubezpieczenia stosowanym przez SPR (samodzielne patrole rozpoznawcze) we wszystkich rodzajach działań bojowych i we wszystkich warunkach. Istota patrowania polega w zasadzie na umiejętnym połączeniu dwóch elementów - ruchu i obserwacji. Każdy patrol ma na celu konkretne zadanie. W większości wypadków patrol musi zlokalizować na wyznaczonym terenie konkretny obiekt lub przeciwnika którego dokładna pozycja nie jest znana. Patrol działa w sektorze terenu przydzielonym przez sztab, poza którym nie może się samowolnie poruszać. W zależności od sytuacji taktycznej, pierwszym krokiem jest wyznaczenie miejsca na bazę patrolową. Jest to punkt położony optymalnie w stosunku do wyznaczonego sektora odpowiedzialności.

Po założeniu bazy, wyruszają z niej w teren patrole mające na celu zlokalizowanie przeciwnika. Jeżeli baza została założona w sile plutonu, jedna drużyna jest odpowiedzialna za jej bezpieczeństwo, druga odpoczywa i jest gotowa do udzielenia wsparcia, a trzecia drużyna jest w terenie i wykonuje zadania. W przypadku prowadzenia rozpoznania przez drużynę, jeżeli zadanie rozpoznawcze wymaga dłuższego czasu zakłada się bazę przejściową.

Istnieje kilka metod szukania przeciwnika w terenie. Najbardziej znane to:

Wachlarz. Z centralnie położonej bazy wyrusza patrol poruszający się w prostej linii na dystansie 2 do 3 km. Potem patrol skręca pod kątem prostym, patroluje przez 500m-1000m i wyznacza azymut powrotny do bazy. Zaletą tej metody jest łatwość nawigacji oraz systematyczność. Metoda ta sprawdza się najlepiej w terenie relatywnie płaskim. Jest to dobry sposób na sprawdzanie gęstego zamkniętego terenu gdzie nawigacja jest ograniczona.

Metoda „pudełkowa” pozwala na bardzo dokładne przeszukiwanie terenu i jest idealna do odnajdywania niewielkich celów punktowych. Wymaga dyscypliny podczas nawigacji. Kontrola patrolu jest stosunkowo prosta. Przykładowo patrol wyrusza na północ z bazy i patroluje na dystansie 200m. Potem skręca na zachód i patroluje kolejne 200. Potem na północ 200m i ponownie na wschód 200m. Proces powtarza się a dystans patrowania „w pionie” (na północ) zależy od frontu formacji patrolowej oraz rozmiarów szukanego celu.

Dominacja szczytów. Poszukiwane cele często znajdują się w okolicy kluczowych punktów terenowych takich jak szczyty lub wzniesienia. Wyższy teren oferuje z reguły dobre pola obserwacyjne oraz możliwość uzyskania korzystnych warunków łączności radiowej. Z tych powodów jest często wykorzystywany przez przeciwnika. Dominacja szczytów polega na takim wytyczeniu trasy patrolu aby przebiegała ona przez wszystkie główne

wzniesienia w okolicy. Trasę patrolu najlepiej wyznaczyć zaczynając od najwyższego punktu w terenie. Wtedy patrol będzie odbywał się „z górki” a największy wysiłek zostanie poniesiony na początku patrolu kiedy strzelcy są najbardziej wypoczęci.

Metoda „fan - kwiatek” polega na wytyczeniu określonej trasy która nas interesuje z punktu wykonania zadania i sprawdzenia rejonów nas interesujących. Co kilkaset metrów patrol zatrzymuje się wysyłając grupy zwiadowców po trasie przypominającej płatki kwiatu i powracając do miejsca zatrzymania patrolu.

Sześć podstawowych zasad skutecznego patrolu.

1. **Dojście i powrót z rejonu działania powinno odbywać się dwoma różnymi trasami.**
2. **Nie należy przemęczać strzelców , łatwo wtedy o błędy.**
3. **Zatrzymuj się i często kontroluj otoczenie.**
4. **Bądź świadom , czego możesz spodziewać się w terenie.**
5. **Upewnij się że oporządzenie jest właściwie umocowane.**
6. **Dokładnie obserwuj i badaj otoczenie.**

1.Patrol – definicja.

- podstawowe narzędzie dowódcy w celu zorientowania się co do położenia i planów przeciwnika a także budowy jego infrastruktury
- w najprostszej formie jest to przemieszczenie się z punktu A do punktu B w terenie gdzie jest możliwy kontakt z przeciwnikiem. Może stanowić część bardziej złożonego zadania jak „zasadzka”, „rajd”.

Rodzaje patroli.

- patrol jako grupa szturmowa /zasadzka, rajd, napad/ do kontaktu z przeciwnikiem
- patrol rozpoznawczy / bez kontaktu z przeciwnikiem/
- patrol stacjonarny /posterunek obserwacyjny/

2.Techniki poruszania się w terenie.

- gdy kontakt z przeciwnikiem jest prawdopodobny
- gdy kontakt z przeciwnikiem jest pewny

Podstawowym czynnikiem który ma wpływ na podane wyżej techniki jest prędkość poruszania się patrolu. Na prędkość poruszania się patrolu ma natomiast wpływ:

- teren działania i roślinność

- czas na wykonanie zadania
- operacje przeciwnika i jego rozmieszczenie
- warunki atmosferyczne
- dzień/noc

Podstawowym kluczem do osiągnięcia zamierzonego celu jest zachowanie ciszy i zgranie zespołu patrolowego. Przy poruszaniu się należy stosować skoki taktyczne. W terenie zamkniętym skok powinien wynosić około 50 metrów, w terenie otwartym około 300 metrów. Czas pomiędzy poszczególnymi skokami taktycznymi należy wykorzystywać na odpoczynek, nasłuch, załatwienie potrzeb bytowych członków patrolu, sprawdzenie nawigacji oraz wydanie dalszych rozkazów. Przy poruszaniu się w strefie operacyjnej przeciwnika należy stosować zasadę „im wolniej tym lepiej”.

Aby dobrze przygotować patrol do wykonania zadania należy doskonalić przede wszystkim dwie podstawowe techniki:

- a. indywidualne poruszanie się w terenie
 - zwracamy uwagę na gałęzie, roślinność jej cięcie i łamanie
 - idziemy zawsze po śladzie poprzednika
 - unikaj przestrzeni pokrytych błotem i piaskiem
 - unikaj otwartych przestrzeni
 - zatrzymujemy się natychmiast jeśli strzelec przed nami się zatrzyma
 - nie możemy stracić kontaktu wzrokowego ze strzelcem z przodu i z tyłu
 - obserwuj dowódcę
- b. nawigację
 - orientowanie gdzie jesteśmy z dokładnością do 50 metrów
 - orientowanie co do stałych punktów w terenie /baza, najbliższe osiedle, droga. itp./
 - mierzenie dystansu parą krokami
 - trening z mapą i kompasem

3.Sygnaly dowodzenia / znaki patrolowe/

Podstawowe zasady

- podajesz je lewą ręką / prawa trzyma broń/
- przy podawaniu sygnału stań w miejscu
- upewnij się że odbiorca zrozumiał twój sygnał dopiero dalej kontynuuj zadanie

Rodzaje znaków

- ostrzegawcze /nieprzyjaciel, teren niebezpieczny, przeszkoda, mina
- lokomocyjne /stop, szybko, bliżej, dalej, padnij, powstań, zbiórka/
- nawigacyjne/zmiana kierunku, dystans – parę kroków, sprawdzenie mapy, RV/
- formacje /kolumna, tyraliera, strzała/
- akcje /rozpoznanie, obserwacja, otworzyć ogień, natychmiastowa zasadzka/

4. Formacje patrolowe / szyki /

- rząd
- klin – modyfikacja /strzała, diament/
- tyraliera / linia /
- kolumna

Definicja szyku. Szyk to ustawienie pojedynczych strzelców, czy ich sekcji / zespołów / względem siebie. Miejsce dowódcy w szyku warunkowane jest najlepszą kontrolą strzelców w szyku. W przypadku prowadzących sekcje, najlepiej odzwierciedla to zwrot: „ Za mną i rób to, co ja”. Każdy strzelec w szyku musi mieć możliwość obserwacji swego dowódcy, oczywiście poza pewnymi przypadkami.

Obowiązki strzelca w szyku:

- zachowuje odległości i pozycję względem innych strzelców
- dozoruje swój sektor obserwacji/prowadzenia ognia
- utrzymuje łączność wzrokową z dowódcą sekcji/drużyny
- przekazuje w szyku komendy dowódcy sekcji/drużyny
- utrzymuje dyscyplinę dźwiękową i świetlną

UWAGA: Kierunkowym tj. strzelcem według którego reszta pododdziału zajmuje pozycje w danym szyku jest zawsze dowódca drużyny.

W czasie przemieszczania oddziału należy przestrzegać fundamentalnych zasad: skrytości, rozproszenia i ubezpieczenia w przemieszczaniu się.

Rząd -Strzelcy idą jeden za drugim zachowując nakazane odległości. Charakterystyka szyku - słabsza możliwość manewru niż w przypadku klina, możliwość prowadzenia ognia w kierunku flanki, słaba w kierunku czoła. Duża wrażliwość na ogień od czoła. W przypadku potrzeby większej kontroli lub wzmocnienia morale, dowodzący przemieszcza się na pierwszą lub drugą pozycję w szyku. Aby wzmocnić kontrolę nad tyłem szyku należy umieścić na przedostatnim miejscu zastępcę dowódcy. Modyfikacja szyku rząd to tzw. szachownica tj. ustawienie w dwa rzędy, stosowane na szerokich drogach. Zapewnia szybsze rozwinięcie w linię w przypadku kontaktu od czoła.

Klin - potocznie „V” lub sierżant. Modyfikacja szyku to diament lub strzała. Odległości między strzelcami w normalnych warunkach 10 m, lecz jest to uzależnione od terenu w jakim działamy. Jeśli teren tego wymaga, np. roślinność gęstnieje, odległości są zmniejszane wg kryterium łączności wzrokowej. Dobre rozproszenie i manewrowość. Możliwość prowadzenia ognia we wszystkich kierunkach (zwłaszcza w przypadku klina - diamentu). . Diament. Stosowany tam, gdzie niezbędna jest obserwacja okrężna i ubezpieczenie 360o. Włócznia stosowana w przypadku wysyłania szperaczy na czoło.

Linia - szyk ten gwarantuje maksymalną siłę ognia w kierunku czoła. Trudny do kontroli, wrażliwy na ogień flankujący. Odległości pomiędzy strzelcami ok. 10 metrów.

Kolumna - charakteryzuje się dobrym rozproszeniem i wystarczającą głębokością szyku, bez utraty kontroli i osłabienia zdolności manewru. W drużynach w składzie 2 sekcji /8 strzelców/ obie sekcje poruszają się w szyku klin, jedna za drugą z tym, że tylna w modyfikowanym klinie – diamencie.

5. Postoje.

W czasie krótkich postoi do 3 minut i krócej, strzelcy przyklękają na jedno kolano i odwracają się plecami do wewnątrz patrolu. Uzyskana w ten sposób obrona okrężna pozwala na skuteczną obserwację terenu podczas poprawiania nawigacji, picia wody lub potwierdzania przebytej odległości.

Nie ma ustalonego czasu ani dystansu po którym patrol powinien się zatrzymać dla odpoczynku. Zależy to od czasu, przeciwnika, terenu i potrzeb osobistych członków patrolu. D-ca powinien zatrzymywać patrol stosunkowo często, żeby strzelcy byli dobrze wypoczęci i skoncentrowani podczas patrolu. Również regularne postoje mogą być wykorzystywane w celu nasłuchu i do sprawdzenia pozycji patrolu przez dowódcę i wszystkich strzelców w patrolu. 20 minut patrolowania i 10 minut postoju jest to optymalna mieszanka dla patroli z ciężkimi plecakami.

Podczas krótkich przerw w patrolowaniu, dłuższych niż około 10 minut, patrolujący oddział powinien przyjąć formację postojową mającą na celu ubezpieczenie oddziału w promieniu 360 stopni. Formacja postojowa ma uproszczony kształt bazy patrolowej. Formacja najpierw zatrzymuje się i każdy strzelec przyjmuje pozycję na jednym kolanie. Jeżeli postój przedłuża się lub dowódca poda sygnał „obrona okrężna” strzelcy przyjmują pozycję leżącą ze stopami skierowanymi do środka formacji. Rozmieszczają się po zarysie okręgu w taki sposób żeby kontrolować każde możliwe podejście do pozycji w promieniu 360 stopni. Dowódca zajmuje miejsce w środku formacji. Ta formacja jest najczęściej używana podczas nawiązywania łączności radiowej lub podczas sprawdzania nawigacji.

6. Przeszkody terenowe.

Przeszkody w terenie mogą być naturalne albo sztuczne. Przeszkody sztuczne to zasieki, pola minowe lub inne przeszkody stawiane przez przeciwnika. Przeszkody

naturalne to rzeki, przepaście, drogi lub otwarta przestrzeń nie oferująca możliwości maskowania.

Małe przeszkody terenowe

Małe przeszkody są pokonywane z marszu na zasadzie standardowych procedur. Sekwencja pokonywania małej przeszkody terenowej jest następująca:

1. Szperacz zatrzymuje patrol.
2. Szperacz wzywa dowódcę do swojej pozycji skąd rozmiar przeszkody może być przez niego oceniony.
3. Dowódca ocenia przeszkodę i decyduje czy jest ona „mała” czy duża”
4. Dowódca przekazuje znak patrolowy „mała przeszkoda”
5. Patrol automatycznie rozpoczyna standardową procedurę pokonywania małych przeszkód

Wraz z nabyciem doświadczenia i zaufania pomiędzy szperaczem a dowódcą, szperacz będzie w stanie sam ocenić że napotkana przeszkoda zalicza się do małych i bez zatrzymań rozpocząć pokonywanie przeszkody. Podczas pokonywania małych przeszkód z marszu, patrol nie zatrzymuje się.

Pokonywanie **dużych przeszkód terenowych** jest skomplikowanym procesem który powinien być trenowany jako podstawowy element sztuki patrolowania.

1. Szperacz zauważa przeszkodę na linii marszu drużyny.
2. Szperacz **wzywa dowódcę** do swojej pozycji skąd może on ocenić rozmiar i typ przeszkody. Dowódca określa przeszkodę jako małą lub dużą i podejmuje odpowiednią decyzję. W tym przypadku dowódca przekazuje sygnał patrolowy „**duża przeszkoda**” Informuje to resztę oddziału, że mają się przygotować do pokonania przeszkody.
3. Zwiadowcy dochodzą do brzegu przeszkody Jeden zespół osłania lewą stronę przeszkody a drugi prawą. KM są ustawiony jest w taki sposób aby osłaniać maksymalnie dużą część przeszkody. Reszta grupy ubezpiecza tyły. Dowódca jest w centrum formacji i kontroluje pracę szperaczy. Szperacze osłaniając się wzajemnie przechodzą na drugą stronę przeszkody. Reszta grupy jest przygotowana do ich osłaniania. Jeżeli w tym momencie nastąpi kontakt – szperacze odrywają się od przeciwnika i dołączają do reszty patrolu. Nie można w przypadku kontaktu kontynuować pokonywania przeszkody. Należy wycofać się w kierunku z którego nadszedł patrol.
4. Szperacze osłaniając się wzajemnie oczyszczają drugi brzeg przeszkody na jeden dystans wizualny. Oczyszczony obszar musi być wystarczająco duży aby pomieścić całą formację patrolową. Wracają do punktu przejścia i sygnalizują dowódcy „wszystko w porządku”
5. Dowódca daje sygnał grupom do przejścia na drugą stronę. Grupy osłaniają się wzajemnie przechodząc przez przeszkodę. Przeszkoda może

być pokonywana tylko przez jedną grupę na raz. Po przejściu na drugą stronę przeszkody, grupy osłaniają się w pozycji lustrzanego odbicia – nadal osłaniają przeszkodę tylko że z drugiej jej strony. Po przejściu pierwszej grupy, na drugą stronę przechodzi dowódca. W przypadku kontaktu, grupa cofa się na tą stronę przeszkody gdzie znajduje się największej żołnierzy – największa siła ognia. Dowódca zawsze przemieszcza się z największą częścią oddziału. Po drugiej stronie pozostaje jego zastępca - w ten sposób obydwa elementy nie są pozbawione elementu dowodzenia.

6. Po przejściu na drugą stronę całej formacji, patrol jest kontynuowany na oryginalnym azymucie marszu.

7. Obowiązki poszczególnych funkcyjnych na patrolu.

Każdy członek oddziału ma wyznaczoną funkcję i rolę która w zasadzie nie zmienia się podczas trwania patrolu. Wszystkie te funkcje są z góry znane wszystkim strzelcom. Formacje patrolowe, reakcja na kontakt, zasadzkę oraz inne procedury służą dwóm celom. Po pierwsze wyrabiają rutynę która z biegiem czasu oraz ze zwiększeniem „zgrania” patrolu zwiększa jego efektywność. Po drugie rutyna zdobywa bezcenny czas dla dowódcy w którym może podjąć taktyczną decyzję w dynamicznie zmieniającej się sytuacji jaką jest kontakt. Dowódca bowiem, jak i każdy inny strzelec w patrolu wie co będzie się działo w każdej sytuacji. Ta instynktowna prawie reakcja pozwala zachować maksymalną dynamiczność a co zatem idzie agresję w kontakcie z przeciwnikiem. Efekt końcowy jest jeden: zwiększona szansa na przeżycie i zwycięstwo patrolu. Drugorzędna zaleta odgórnie przypisanych funkcji i ról jest łatwość uzupełnień i wdrażania nowych członków patrolu. Drobne szczegóły różnią się w każdym patrolu, bo każdy d-ca jest inny, jednak nowy strzelec, wie czego może się spodziewać i jak się zachować ponieważ główny szkielet metod operacyjnych pozostaje ten sam. Specjaliści tacy jak radiooperatorzy, d-cy albo medycy mają zawsze ta sama rolę.

dowódca

- opracowanie planu działania
- faza przygotowań /trening, czynności administracyjne/
- w trakcie patrolu odpowiada za / bezpieczeństwo grupy i wykonanie zadania, nawigację, koordynowanie środków wsparcia, oznaczanie RV, zmianę formacji jej prędkość oraz wyznacza punkty zatrzymania dla nasłuchu i obserwacji/

zastępca / nie może w trakcie wykonywania zadania znajdować się przy dowódcy/

- zastępuje dowódcę w razie niemożności pełnienia przez jego funkcji
- logistyka
- sprawdzanie nawigacji
- dyscyplina grupy

radiooperator

- sprzęt radiowy, szyfry, kody, transmisje radiowe

sanitariusz

- sprzęt i wyposażenie medyczne
- utrzymywanie w dobrej kondycji członków patrolu /zakażenia, otarcia, drobne dolegliwości/

szperacz /starszy zwiadowca/ - taktycznie związany z dowódcą

- sprawdzanie drogi marszu
- nawigacja
- wykonywanie poleceń dowódcy

zwiadowca

- luźny członek patrolu o dodatkowej specjalności mogący zastąpić szperacza

8. Podstawowa Procedura Patrolowa. Wszystkie patrole odbywają się w oparciu o podstawową procedurę patrolową. Poziom wykonywanej procedury jest wizytówką oddziału. Powoduje to, że wszystkie podstawowe czynności są wykonywane w ten sam sposób, który jest znany wszystkim uczestnikom patrolu. Procedura ułatwia przystosowanie nowych strzelców do współpracy w zintegrowanym zespole jakim jest patrol. D-ca z biegiem czasu ją modyfikuje aby uniknąć szablonoowych zachowań przez co zwiększa się bezpieczeństwo patrolu. Procedurę patrolową dzielimy na **dzienną i nocną**. Procedura dzienna trwa od pobudki i kończy się wraz z rozkazem do nocnego odpoczynku w bazie patrolowej. Procedura nocna trwa od zmierzchu do pobudki.

Procedura dzienna

Podczas dnia patrol wykonuje swoje wyznaczone zadania.

Członkowie patrolu są w pełnej gotowości i koncentracji. Podczas procedury dziennej istnieje możliwość wystawiania pojedynczych posterunków wartowniczych, używania kontrolowanego palenia ognia i papierosów. Procedura dzienna składa się z następujących etapów.

1. Pobudka
2. Złożenie pałatek i spakowanie plecaków
3. Nałożenie oporządzenia / kamizelek szturmowych
4. Czyszczenie broni (jedynki)
5. Jedzenie (dwójki)
6. Czyszczenie broni (dwójki)
7. Jedzenie (jedynki)
8. Odprawa d-cy / postawienie zadania
8. Zatarcie śladów zostawionych po bazie patrolowej
9. Rozpoczęcie zadań – kontynuacja patrolu

W zależności od sytuacji taktycznej, od momentu pobudki do opuszczenia bazy patrolowej mija od 30 do 90 minut.

Procedura nocna rozpoczyna się od zmierzchu. Pierwsza para rozpoczyna wartę. Reszta oddziału idzie spać. W zależności od sytuacji taktycznej i

rozkazów d-cy można ściągnąć buty. Strzelcy śpią stopami skierowanymi na zewnątrz bazy. Dobrym sposobem jest spanie z głową na plecaku, z ramionami przełożonymi przez szelki oporządzenia lub kamizelkę taktyczną. Broń jest po prawej stronie, przeładowana i zabezpieczona, gotowa do natychmiastowego użytku.

W przypadku nocnego kontaktu strzelcy natychmiast ubierają się (w praktyce zakładają ewentualnie buty i przyjmują pozycje na granicy bazy. Ogień można otworzyć tylko w przypadku bezpośredniego zagrożenia i identyfikacji celu. W celu odparcia ataku należy stosować granaty, które nie zdradzają pozycji obrońców.

9. Baza Patrolowa (przejściowa)

Baza patrolowa jest miejscem w którym patrol spędza noc, regeneruje swoje siły do wykonania dalszego zadania oraz wykonuje drobne czynności dotyczące obsługi sprzętu, planowania dalszych działań itp. Założenie bazy patrolowej jest stałą procedurą operacyjną, która zawsze powinna przebiegać w ten sam sposób, według tych samych zasad i powinna być trenowana jak każdy inny element patrolowania. Różnice jakie mogą wystąpić w trakcie omawianej procedury operacyjnej mogą dotyczyć terenu w jakim działamy, warunków atmosferycznych, pory roku (zima, lato) oraz sytuacji taktycznej na polu walki. Zasadniczo najważniejszą kwestią dotyczącą wpływu warunków atmosferycznych i pory roku jest budowa miejsc bytowania oraz ochrony przed zimnem , wiatrem lub deszczem. O ile w warunkach lata, jesieni czy wiosny gdy temperatury w naszej strefie klimatycznej są dodatnie jako podstawę do budowy miejsca bytowania możemy wykorzystać poncho, pelerynę lub pałatkę wprowadzając pewne modyfikacje / dodatkowa folia, uszczelnienia z mchu lub paproci, gałęzi itp. , o tyle w warunkach zimowych gdy temperatury mogą osiągnąć nawet minus 25 stopni bez odpowiedniej wiedzy i dodatkowego wyposażenia skazani jesteśmy na zamrożenie.

Podstawowe warunki jakie musi spełniać baza patrolowa.

- a. skuteczna obrona – możliwość prowadzenia ognia we wszystkich kierunkach
- b. rozmiar – musi odpowiadać warunkom aby pomieścić cały patrol
- c. obserwacja – możliwość prowadzenia obserwacji otoczenia
- d. maskowanie – baza nie może być widoczna z powietrza i ziemi
- e. dominacja – nie może być zdominowana przez inny teren
- f. droga odwrotu co najmniej dwie możliwe drogi odwrotu znane wszystkim członkom patrolu
- g. kontrola - pozycja dowódcy musi być taka aby mógł kontrolować każde stanowisko
- h. wypoczynek – co najmniej minimalny komfort zapewniający sen
- i. dostęp do wody – jeżeli jest przewidywany dłuższy postój

- j. zabezpieczenie przed żywiołami – osuwające się skały, fala powodziowa, lawiny
- k. zabezpieczenie przed owadami i dzikimi zwierzętami

Zakładanie bazy patrolowej.

- a. dowódca patrolu w oparciu o mapę i wcześniej opracowany plan operacyjny rozpoczyna zakładanie bazy przynajmniej na dwie godziny przed zmrokiem / za zmrok uważamy takie warunki świetlne w których bardzo trudne byłoby trafienie przeciwnika w mundurze maskującym na dystansie powyżej 50 m używając podstawowych przyrządów celowniczych/
- b. złamanie tropu – patrol zatrzymuje się w miejscu wybranym przez dowódcę a następnie po rozciągnięciu formacji w rząd odstępuje pod kątem 90 stopni w prawo lub w lewo na wybraną odległość i dalej wykonuje marsz w nakazanym kierunku. W warunkach zimowych można zastosować mylenie / marsz w różnych kierunkach, marsz po śladach poprzednika, zacieranie śladów /
- c. obrona okrężna i nasłuchiwanie – przez co najmniej 15 minut aby upewnić się że patrol nie jest śledzony
- d. rekonesans dowódcy – dowódca wraz z jednym lub dwoma zwiadowcami wyrusza aby znaleźć odpowiednie miejsce na bazę. Ważne jest aby wrócił do reszty patrolu z tej samej strony co wyszedł aby uniknąć nieprzewidzianego kontaktu. Należy zastosować umówiony wcześniej sygnał identyfikujący. Dowódca wychodząc określa czas trwania rekonesansu i omawia plan awaryjny, ustala też RV na wypadek utraty kontaktu z resztą patrolu. Dowództwo nad pozostałą częścią patrolu obejmuje zastępca.
- e. po znalezieniu miejsca odpowiadającego warunkom założenia bazy wyznacza pozycję 12 czyli taką z której nadejście przeciwnika jest najbardziej możliwe, wyznacza również pozycje centrum czyli swoje stanowisko dowodzenia
- f. grupa zwiadowcza powraca do reszty pododdziału używając umówionego wcześniej sygnału identyfikującego
- g. dowódca informuje pozostałych członków patrolu o miejscu bazy, kierunku i dystansie
- h. patrol wstaje ,przyjmuje formację „rząd „ i rusza w ślad za grupą zwiadowczą, po dojściu do bazy zwiadowca z grupy rekonesansowej rozstawia patrol w formacji 12-4-8 , dowódca wraz z radiooperatorem zajmuje swoje miejsce dowodzenia by kontrolować rozmieszczenie patrolu, następnie nadaje meldunek do SD / miejsce położenia bazy, raport patrolowy i odbiera ewentualne dalsze rozkazy/
- i. po wyznaczeniu stanowisk strzelcy, przyjmują pozycje ogniowe, zdejmują plecaki i kładą je obok swoich stanowisk, zastępca

wyznacza sektory ognia tak aby wzajemnie się uzupełniały i pokrywały

Uwaga! w warunkach letnich pozycje ogniowe są jednocześnie pozycjami bytowania poszczególnych zespołów w drużynie tak jak i pozycja dowódcy.

W warunkach zimowych wskazane jest wybudowanie jednego miejsca bytowania, liczbę wartowników w nocy można ograniczyć do dwóch osób łącząc ich ze sobą za pomocą linki komunikacyjnej / wartownik na pozycji 12 oraz drugi w centrum dowodzenia / W chwili zajęcia pozycji i określenia granic bazy zabrania się samowolnego wychodzenia z terenu bazy. Dowódca o ile jest taka potrzeba może wyznaczyć patrol rekonesansowy do sprawdzenia terenu wokół bazy lub zdobycia potrzebnego materiału do jej budowy. W tym przypadku należy zastosować omówioną wcześniej procedurę wejścia i identyfikacji.

Obrona i ochrona bazy patrolowej – służba w bazie

Po zakończeniu czynności wstępnych opisanych w części pierwszej / założenie bazy patrolowej złożenie meldunku do SD operacji, wyznaczenie stanowisk ogniowych i sektorów ostrzału dowódca w pierwszym rzędzie uwzględniając warunki miejscowe musi opracować:

- a. plan obrony i osłony bazy / zadania poszczególnych strzelców, stanowiska ogniowe, zapory na podejściach do bazy (potykalce, sygnalizatory, ustawienie min kierunkowych itp.) oraz ewentualne wysłanie patrolu oczyszczającego teren wokół bazy sprawdzającego również efekty maskowania
- b. plan ewakuacji na wypadek wykrycia lub innego zagrożenia / wskazane jest aby były co najmniej dwie drogi odwrotu/
- c. plan uwzględniający zasady zachowania się w bazie
 - kolejność wart
 - sygnały alarmowe
 - rozmieszczenie sprzętu tak aby możliwa była szybka ewakuacja
 - budowa i maskowanie bazy
 - zasady odpoczynku
 - przygotowanie posiłków
 - przegląd i czyszczenie broni
 - załatwiania potrzeb fizjologicznych

Poruszanie na terenie bazy powinno być ograniczone do minimum. W czasie misji gdy istnieje prawdopodobieństwo bliskiego kontaktu z wrogiem unika się gotowania potraw czy palenia tytoniu. Należy pamiętać że zapach gotowanych potraw można wyczuć z odległości 100 m a palenia tytoniu z odległości 25 m. Dym ogniska jest wyczuwalny z odległości kilkuset metrów. Teren bazy a także dojścia do posterunków należy oczyścić z gałązek aby nie powodować hałasu przy poruszaniu się przy zmianie posterunków. W dzień posterunki wartownicze (czujki) / szczególnie w fazie budowy bazy/

można rozstawić dalej tak aby nie można było wyczuć żadnego zapachu z bazy ani dźwięku. Po zakończeniu fazy budowy należy je ściągnąć w pobliże bazy tak aby pozostawały w zasięgu wzroku.

UWAGA! Baza jest przydatna tylko wtedy, gdy fakt jej istnienia pozostanie nie wykryty.

10. Patrol stacjonarny - posterunek obserwacyjny

Posterunek obserwacyjny organizuje się w celu zdobycia danych rozpoznawczych dotyczących obserwowanego obiektu lub nieprzyjaciela. Załogę posterunku stanowi 2 – 4 strzelców, z których jednego wyznacza się na dowódcę posterunku.

Dowódca posterunku odpowiedzialny jest za:

- wyznaczenie miejsca i urządzenie posterunku
- jego zamaskowanie
- przygotowanie przyrządów obserwacyjnych i środków łączności
- prowadzenie dziennika obserwacji
- utrzymywanie łączności z przełożonym wystawiającym posterunek
- meldowanie o wynikach obserwacji
- organizowanie służby na posterunku, jego ochronę i ewentualną ewakuację w przypadku zagrożenia

Wypożyczenie posterunku obserwacyjnego

- przyrządy obserwacyjne /lornetka, peryskop /
- mapa lub szkic terenu
- dziennik obserwacji
- busola /kompas/
- zegarek
- środki łączności o ile zostały przydzielone na czas wykonywania zadania

Wybór i budowa posterunku obserwacyjnego

Wyboru miejsca należy dokonywać w oparciu o analizę mapy, obserwację wzrokową i znajomości terenu działania, kierując się następującymi cechami:

- ukrycie przed wrogią obserwacją
- możliwość skrytego dojścia i wycofania się ze stanowiska
- przeszkody terenowe pomiędzy celem obserwacji a posterunkiem
- zapewnienie prowadzenia ciągłości obserwacji

Uwaga! Należy pamiętać że miejsce które wydaje się nam idealne może być również uznane za takie przez nieprzyjaciela. Dlatego nie należy budować OP koło:

- samotnego krzaka, drzewa, domu stojącego w otwartym terenie
- przy zakrętach, na końcach dróg i strumieni
- wyróżniających się przedmiotach terenowych
- w gęsto zaludnionym obszarze

W wyborze miejsca należy użyć wyobraźni i pomysłowości tak aby nieprzyjacielowi wydawało się że jest to najmniej prawdopodobna kryjówka. Oto przykłady:

- pod zwalonymi drzewami, wrakami pojazdów
- na bagnach
- w stertach gruzu,

W czasie przemieszczania się na pozycję należy:

- poruszać się ostrożnie i powoli najlepiej czołgając się
- unikać poruszania drzew krzewów i trawy
- unikać jakiegokolwiek hałasu
- jeżeli jest to tylko możliwe poruszać się w cieniu
- co pewien czas zatrzymywać się , nasłuchiwać i wypatrywać obecności nieprzyjaciela
- po dojściu na pozycję dokładnie ją obejrzyć i zaplanować zadania dla pozostałych członków posterunku

Budowa posterunku

- w trakcie budowy i urządzania posterunku bezwzględnie wyznaczyć obserwatora który pełni jednocześnie rolę ubezpieczenia
- do budowy używać materiałów występujących w danym terenie np. kamień, cegła, drewno, darń,
- jeżeli posterunek urządzany jest w dole to wszelka wybrana ziemia musi być umieszczona w workach które mogą posłużyć na wzmocnienie konstrukcji lub wyniesiona na pałatkach jak najdalej od miejsca budowy /najlepiej wsypać ją do zbiornika wodnego/
- jeżeli ma posiadać dach należy użyć grubych gałęzi na które kładziemy puste worki, brezent, przysypujemy to ziemią można też użyć darni wyciętej przed kopaniem dołu
- wejście powinno być jak najmniejsze i dobrze zamaskowane
- otwory obserwacyjne dobrze zamaskowane tak aby upodobnić je do otoczenia
- po zakończeniu prac należy obiekt zamaskować i sprawdzić czy zlewa się on z otoczeniem

Tok służby i pracy na posterunku obserwacyjnym

Posterunek rozpoczyna pracę od szczegółowego zapoznania się z terenem, określenia dozorów, punktów charakterystycznych w wyznaczonym rejonie obserwacji. Następnie sporządza się szkic terenu i nanosi na niego wszelkie dane potrzebne do prowadzenia obserwacji. Przyrządy obserwacyjne, środki łączności, dziennik obserwacji powinny być łatwo dostępne. Pracę należy tak organizować aby połowa składu prowadziła obserwację, reszta w tym czasie może odpoczywać lub wykonywać czynności gospodarcze.

Zakładanie posterunku obserwacyjnego / Standardowa procedura Operacyjna /

Czynności w Rejonie Zakwaterowania

1. Otrzymanie od przełożonego rozkazu do założenia posterunku.
 - a. miejsce w którym ma być założony PO
 - b. cel działania
 - c. czas działania

2. Rozkazy wstępne.

- a. Wyposażenie /środki obserwacji, maskowanie, narzędzia/
- b. broń i amunicja
- c. żywność i woda
- d. środki medyczne
- e. łączność
- f. odzież

3. Opracowanie planu działania.

4. Wydanie rozkazu operacyjnego – dodatkowo uwzględnić w rozkazie

- a. tok służby na posterunku
 - b. zasady obserwacji i meldowania o jej wynikach
 - c. budowa i maskowanie
 - d. likwidacja posterunku – czynności
 - e. postępowanie w przypadku wykrycia posterunku i jego obrona
 - f. czas inspekcji
6. Przećwiczenie działania.

Czynności po wyruszeniu z Rejonu Zakwaterowania

1. Patrol na miejsce – według procedury patrołowej
 2. Łamanie tropu, obserwacja, nasłuch – obrona okrężna / ostatnie RV 150 – 200 m od miejsca założenia PO /
 3. Rozpoznanie miejsca przez dowódcę i radiooperatora miejsca na PO / sprawdzenie łączności w miejscu/ - pozostali czekają na ostatnim RV
 4. Powrót dowódcy na RV / sygnały rozpoznawcze – hałasy /
 5. Przegrupowanie załogi PO do miejsca zakładania
 6. Budowa i ochrona – w trakcie budowy jedna osoba na zmianę pełni rolę wartownika. Należy pamiętać że wszystkie czynności należy wykonywać w pozycji leżącej i nie powodować zbędnego ruchu.
 7. Służba na PO – według podziału czynności i rozkazu operacyjnego
- Likwidacja PO** – zwijanie PO według czynności odwrotnych jak przy budowie, zatarcie śladów.
- Obrona PO** – pojedynczych żołnierzy likwiduje się z broni krótkiej z tłumikiem. W razie wykrycia PO nie wdaje się w walkę. Należy wycofać się i jak najszybciej zerwać kontakt z przeciwnikiem według normalnych procedur operacyjnych. Można użyć granatów dymnych a także przed podejściem do PO ustawić miny kierunkowe.

11. Czujka (podśluch) – jej rola i zadania.

Czujkę wystawia się przed frontem lub na skrzydle pododdziału, jeżeli w obrębie jego stanowisk istnieją skryte podejścia. W skład czujki wchodzi zwykle 2-3 strzelców. Odległość w jakiej się ją wystawia zależy od widoczności i terenu. Nie może jednak przekraczać 300 metrów. Czujkę wystawia się aby ubezpieczyć się przed niespodziewanym atakiem nieprzyjaciela oraz uniemożliwić przenikanie małych grup nieprzyjaciela i osób cywilnych w stronę własnych wojsk. Czujka prowadzi obserwację i podśluchiwanie oraz melduje dowódcy o pojawieniu się nieprzyjaciela, a

także o zatrzymaniu osób cywilnych. Strzelcy wyznaczeni do pełnienia służby w składzie czujki powinni znać położenie wojsk własnych i nieprzyjaciela. Jeżeli na przedpolu znajdują się pododdziały wojsk własnych wykonujące zadania bojowe powinni znać drogi ich wycofania oraz obowiązujące hasła i sygnały. Stanowisko czujki zajmuje się skrycie. Czujkę wystawia się na określony czas. Zawczasu też określa się drogę wycofania czujki w stronę własnych oddziałów.

Podśluch

Podśluch prowadzi się zwłaszcza w nocy i w warunkach ograniczonej widoczności. Ma zastosowanie najczęściej w warunkach bezpośredniej styczności z przeciwnikiem oraz w działaniach pododdziałów w jego ugrupowaniu w celu przechwytywania charakterystycznych dźwięków broni, sprzętu a nawet rozmów i komend oraz ustalenia charakteru działalności przeciwnika - miejsc rozmieszczenia źródeł dźwięku. Może on być organizowany także w celu uzyskania wiadomości bezpośrednio z wnętrza pomieszczeń lub wozów bojowych. W tym celu wykorzystuje się techniczne urządzenia podśluchowe.

Odległość do celów na podstawie odgłosów i oznak demaskujących

Odgłosy	Odległość do celu
Słychać rozmowy, ładowanie broni, kaszel, cięcie drutu, komendy, brzęk broni i oporządzenia	Do 100 m
Widać ogień z papierosa	Do 200 m
Słychać głuchy szum piechoty maszerującej po drodze gruntowej, odgłosy ręcznego wbijania kołków i słupów	Do 300 m
Słychać rąbanie i piłowanie drewna	Do 400 m
Słychać szum silnika samochodu ciężarowego podczas jazdy po drodze gruntowej	Do 500 m
Słychać odgłos maszerującej piechoty po szosie	Do 600 m
Słychać odgłos padających zrąbanych drzew	Do 800 m
Słychać szum silnika samochodu podczas jazdy po szosie	Do 1000 m
Słychać szum silnika czołgu, dźwięk pojedynczego strzału	2000 – 3000 m
Słychać strzelanie z broni maszynowej	Do 4000 m
Słychać strzały armatnie	Do 15 km